
Opfølgning på kommenteringen af "Dogme 18"

Kære alle jer, der har deltaget i drøftelsen af udspillet til fremtidige tilvalgsdogmer.

Allerførst vil jeg gerne sige tak for de mange meget konstruktive og fremadrettede kommentarer, jeg har modtaget. Har I lyst til at orientere jer i hele paletten af kommentarer, kan I kaste et blik på den oversigt, som Julie Zederkof har begået på baggrund af de skriftlige kommentarer og sin deltagelse i mange af diskussionerne. Jeg har naturligvis læst alle inputs igennem med stor interesse.

Kommenteringsprocessen har givet anledning til at synliggøre en række forhold og udfordringer, som det er nødvendigt at adressere i det videre arbejde med tilvalgsreformen. Jeg er imidlertid glad for at kunne konstatere, at det ser ud til at være lykkedes at lave et udspil, som *grosso modo* vinder genklang på tværs af fakultetet. Det ser således ud til, at de 7 dogmer kan fastholdes som udgangspunkt for reformarbejdet, og at det inden det konkrete udviklingsarbejde går i gang, blot gælder om at præcisere visse forhold og at tilføje visse beslutninger.

På denne baggrund er der ikke behov for at gennemarbejde "Dogme 18" men derimod om at give en direkte respons på jeres tilbagemeldinger. Med dette notat er det intentionen at give de fornødne præciseringer og tilføjelser. Det har været behandlet i fakultetsledelsen d. 22.10. og rummer således de endelige beslutninger.

Kommentarerne kommer i meget forskellige former og stammer fra lige så forskellige kontekster. I det følgende har jeg derfor bestræbt mig på at fremstille dem i deres mest principielle form.

- 1. Det noteres, at tidspresset er stort. Ikke desto mindre accepteres tidsplanen, idet de relevante studienævn dog har givet udtryk for et ønske om at blive inddraget, inden den endelige beslutning om udbudsporteføljen bliver foretaget af fakultetsledelsen.**

Studienævnenes ønske er helt og aldeles fair. Selvom det i sidste ende er fakultetsledelsen, der træffer den endelige afgørelse om tilvalgsudbuddet, er det selvfølgelig vigtigt at få det kvalificerende blik på det samlede udbudsforslag, som

Niels Lehmann

Prodekan for uddannelse

Dato: 28. oktober 2016

E-mail: nle@au.dk

Afs. CVR-nr.: 31119103

Side 1/8

studienævnene med deres store samlede ekspertise kan give.

Side 2/8

I procesplanen indføres der derfor en kommenteringsmulighed for studienævnene på det tidspunkt, hvor institutledelserne har fået mulighed for at afgive anbefalinger til fakultetsledelsen.

2. Det er blevet problematiseret, at det er uddannelsesnævnene, der er blevet gjort til subjekter for de kommende forslag til tilvalgsudbud.

Der er utvivlsomt fordele og ulemper forbundet med placeringen af ansvaret for tilvalgene i UN'erne. Eftersom vi får at gøre med langt mere tværgående tilvalg end hidtil, kunne man argumentere for, at det ville være mere naturligt at placere ansvaret direkte hos studienævnene. Ydermere vil en placering af ansvaret på UN-niveau komme til at fordre et koordinationsarbejde for de UN'er, der arbejder sammen om at udvikle (og senere at udbyde) tilvalgsudbud.

Ikke desto mindre synes fordelene at være større end ulemperne. Det har været en afgørende præmis for reformarbejdet, at udviklingen af de konkrete forslag skulle foregå i fagmiljøerne, og uddannelsesnævnene er de bedst egnede organer, vi har til at sikre muligheden for deltagelse og dermed ejerskab til tilvalgene. Tilsvarende vil det fremover vanskeliggøre arbejdet med at kvalitetssikre og -udvikle vores tilvalg, hvis de ikke hænges op i UN'erne, fordi alle vores kvalitetsprocesser er organiseret ud fra dette niveau. Valgte vi at gøre studienævnene til "ejere" af tilvalgene, ville det nødvendiggøre en særlig kvalitetsproces for tilvalgene med studienævnene som omdrejningspunkt. I forbindelse med vores arbejde med udviklingen af AU's kvalitetssystem er det blevet meget tydeligt, at det gælder om at sørge for, at der er klart definerede afsendere for alle udbud, og i det lys er SN'erne pga. deres meget tværfaglige karakter mindre indlysende subjekter end UN'erne.

Derfor fastholdes placeringen af ansvaret på uddannelsesnævnsniveau.

3. Der er blevet spurgt til, hvordan minimumskravet på 30 studerende pr. tilvalg skal forstås, og i forlængelse heraf hvorvidt man kan medtælle eventuelle studerende på internationalt tilrettelagte tilvalg (de såkaldte ITTU'er), der kun skal bruge de første 15 ECTS, og endelig hvordan kravet vil blive udmøntet.

Det kan ikke nægtes, at tilvalsreformen har et behov for at ressourceeffektivisere som udgangspunkt, men det er vigtigt at erindre om, at den også gennemføres med henblik på at foretage en kvalitetsudvikling. Et vigtigt moment i kvalitetsudviklingen er at sikre de studerende et stabilt udbud, så vi undgår, at udbudte tilvalg ikke bliver oprettet pga. for få tilmeldinger. Målet er således at skabe tilvalg, der alle udgør attraktive valgmuligheder. Det er dette, der ligger til grund for valget af formulering i ledelsesbeslutningen fra juni, hvoraf det fremgår, at udviklingen af en ny tilvalgsportefølje skal "svare til behovet ved minimum 30 tilmeldinger pr. tilvalg". Pointen med denne formulering er, at vi anvender minimumsgrænsen på 30 som udgangspunkt for en estimering af det totale behov for tilvalg og derefter accepterer, at der opstår udsving i tilmeldingerne til de respektive tilvalg. Dette kalder på følgende tillægsbeslutning:

Alle tilvalg, der kommer til at indgå i fakultetets samlede tilvalgsportefølje, vil blive oprettet. Fakultetsledelsen vil dog følge søgemønstret nøje og allerede efter første runde vurdere, hvorvidt vi i lyset af søgemønstret har fået sammensat den rigtige portefølje, og hvorvidt tilvalg med en meget ringe søgning eventuelt skal erstattes med andre udbud. I fakultetsledelsens vurdering vil antallet af eventuelle ITTU'er indgå. Efter en treårig periode tager fakultetsledelsen den samlede portefølje op til revision mhp. at vurdere, hvorvidt søgningsmønstret kalder på en justering.

4. Der ønskes en præcisering af, hvordan idealet om at supplere enkeltfagligheden skal forstås, og hvordan undervisere skal klare at rumme de mange forskellige fagligheder, som de studerende kommer med.

Bekymringen retter sig mod dogme 3. Det er især formuleringen om, at de studerendes forskellige fagligheder skal kunne bringes i spil, og at tilvalgene ikke må være for indholdsmættede, der ønskes præciseret.

Først og fremmest skal det understreges, at det på ingen måde er tanken at "indholdstømme" tilvalgene. De skal selvfølgelig bygge på en forskningsbaseret faglighed. Pointen er blot, at det skal være muligt for den enkelte studerende at bringe sin grundfaglighed i dialog med tilvalgsfagligheden. Måske kan pointen bedst anskueliggøres med et par eksempler.

Lad os fx sige, at vi ender med at have et tilvalg med overskriften "Køn, etnicitet og identitet". En studerende på Dramaturgi kunne tage dette tilvalg og lære en masse fagoverskridende om fx diskursive udgrænsningslogikker og lignende men samtidig vælge at studere dramatekster eller forestillinger, der enten omhandler dette tema eller kan læses ud fra bestemte teoretiske positioner, mens en studerende fra Historie kunne vælge at studere kilder fra en bestemt epoke i en tilsvarende belysning. Eller lad os sige, at vi får et tilvalg med titlen "Uses of the past". I denne sammenhæng ville der skulle læses en del historiografisk teori, der ligeledes ville kunne tillade mange forskellige enkeltfaglige studier. Fx kunne en studerende fra Antropologi arbejde med forskellige versioner af den samme historiske fortælling fra et af verdens brændpunkter, hvor forskellige befolkningsgrupper har brug for at understrege forskelle, mens en kunsthistoriker fx kunne arbejde med modsætningen mellem at bestemme moderne kunst som frigørende eller "udartet".

Jeg håber med disse eksempler (som udelukkende tjener et illustrativt formål) at have anskueliggjort den afgørende pointe: Skønt den enkelte underviser ikke kan være på hjemmebane med hensyn til valg af de enkeltfaglige studieobjekter, er det muligt at sætte rammer op, der både har en faglig tyngde og tillader de enkelte grundfagligheder at komme i spil.

På denne baggrund fastholdes dogme 3.

5. Der spørges til, hvorvidt tilvalg fremover vil kunne anvendes som "relæ" med henblik på at skifte til en anden kandidatuddannelse.

Det hurtige svar er "nej". Det er den bærende tanke i tilvalgsreformen, at tilvalgene skal udvikles mhp. at supplere BA-studerendes enkeltfaglige læring, og at sigtepunktet derfor ikke kan være at forberede til bestemte kandidatuddannelser. Tilvalgsreformen ligger således i forlængelse af idealet om i højere grad at give vores BA-tilvalg en supplerende funktion i forhold til grundfaglighederne, og tilvalg bør derfor ikke udvikles mhp. at fungere som et rekrutteringsgrundlag for bestemte kandidatuddannelser.

For god ordens skyld skal det anføres, at det *efterlods* – altså når vi har udviklet en portefølje af bestemte tilvalgsudbud – vil være muligt for de respektive fagmiljøer at tage stilling til, hvorvidt man vil indføre bestemte tilvalg som en mulig forudsætning for optag på bestemte kandidatuddannelser.

Det fastholdes således, at de kommende tilvalg ikke skabes mhp. rekruttering til bestemte kandidatuddannelser men derimod som selvstændige enheder.

6. Det er blevet fremhævet, at der synes at være en diskrepans mellem at forlange, at alle tilvalg principielt kan tages af alle, og at tillade, at visse tilvalg kan udvikles med henblik på at fungere som supplerer for bestemte fag(klynger).

Her har vi at gøre med en vanskelig udfordring, der har rod i opgivelsen af tofaglighedsparadigmet. Så længe dette paradigme var i spil, kunne vi operere med en "n-1"-logik, idet enhver studerende kunne vælge et hvilket som helst tilvalg bortset fra sit eget. I og med beslutningen om fremover at lave særligt tilrettelagte tilvalg har vi ikke længere denne logik.

Hvis vi ønsker at sikre et bredt udvalg af tilvalgsmuligheder for alle studerende – og det er intentionen bag beslutningen om at fastholde et fakultetsbredt "tilvalgsmarked" – er vi nødt til at sikre, at ingen tilvalg kommer så tæt på en eller flere enkeltfagligheder, at de reelt ikke vil kunne vælges af studerende fra det eller de pågældende fag. Selvom tilvalg skal bygge videre på kompetencer tilegnet på de første to år af de respektive bacheloruddannelser, kan der altså ikke opereres med særlige forudsætningskrav mhp. optagelse på bestemte tilvalg. Samtidig bør man dog sondre mellem en *de jure ret* for de studerende til at tage et hvilket som helst særligt tilrettelagt tilvalg og en *de facto relevans* af bestemte tilvalg for bestemte studerende. Man kan således forestille sig tilvalg, der er mere relevante for visse studerende end andre, selvom de kan vælges af andre.

Måske er det på sin plads med et par yderligere eksempler. Det er nærliggende at forestille sig et tilvalg med en titel à la "Digitaliseringens tidsalder" eller måske "Kulturelle konsekvenser af digitaliseringen". Et sådant tilvalg skal udarbejdes på en sådan måde, at det også kan tages af studerende på Informationsvidenskab, men det vil formentlig være mindre relevant for informationsvidenskabelige studerende, end det vil være for så mange andre. Ligeledes kunne man måske forestille sig et tilvalg under titlen "Globalisation and its consequences". Et sådant tilvalg ville formentlig være mindre relevant for studerende fra områdestudierne, for hvem globalisering udgør den selvfølgeligelige horisont for de områdespecifikke studier, men det skal samtidig tilrettelægges således, at det også er muligt for studerende herfra at fordybe sig i globalisering på en måde, der

ikke gentager studierne på den øvrige del af bacheloruddannelsen.

Side 5/8

Eksemplerne giver forhåbentlig en vis idé om, hvordan dobbeltheden af valgmulighed for alle og relevans for færre tænkes praktiseret. Behovet for disse præciseringer viser imidlertid også, at der er behov for en tillægsbeslutning:

Med henblik på at sikre den størst mulige valgpælet for fakultetets studerende inkluderes et kriterium om tilstrækkelig afstand til eksisterende fagligheder i det sæt af kriterier, der blev udmeldt i forbindelse med indkaldelsen af kommentarer til "Dogme 18".

7. Det er blevet foreslået, at der udvikles særligt tilrettelagte moduler på 15 ECTS, som kan tages af studerende på ITTU.

Set fra den enkelte internationalt orienterede studerende ville det være en fordel at kunne vælge mellem flere udbud end dem, der gives i og med muligheden for at tage de første 15 ECTS af de respektive tilvalg. Sådanne udbud ville dog være udfordret af, at de ikke ville "høre hjemme" i en studieordning og derfor hurtigt blive hjemløse med deraf følgende udfordringer mht. kvalitetssikring. Det skal endvidere tilføjes, at eftersom tilvalgene kræves udviklet ud fra en 15+30-logik (jf dogme 5), vil der ende med at blive et fornuftigt sæt af valgmuligheder for ITTU'er. Kommentaren kalder imidlertid på en tillægsbeslutning:

På baggrund af vanskeligheden med hensyn til "hjemløshed" og de mange muligheder, som den nye tilvalgsportefølje rummer, udvikles der ikke selvstændigt tilrettelagte moduler à 15 ECTS.

8. Der er udtrykt bekymring for, at der er for begrænsede valgmuligheder for de studerende, der satser på et udlandsophold på sjette semester, men som af en eller anden grund bliver forhindret i at tage af sted og derfor alligevel skal tage semestret hjemme.

Det er ønsket, at en studerende, hvis udlandsophold af en eller anden grund viser sig at gå i vasken, kan vælge frit mellem udbuddene på sjette semester. Dette ønske strider imidlertid mod bestræbelsen på at planlægge tilvalgene som selvstændigt tilrettelagte helheder. I en sådan sammenhæng vil det første modul på 15 ECTS typisk få præg af introduktioner til et nyt felt, og det vil derfor være vanskeligt at tage den første del af ét tilvalg og derefter de sidste 30 ECTS af et andet.

Det fastholdes derfor, at valget af tilvalg vil være bindende for studerende, der ønsker at tage på udvekslingsophold. Glipper et udlandsophold, skal det påbegyndte tilvalg færdiggøres.

9. Det er bragt i forslag, at man foretager en gradvis indfasning af tilvalg, så det ikke er alle miljøer, der skal i arbejdstøjet på samme tid.

I lyset af det store arbejde, der er forbundet med udvikling af nye studieordninger, er det et meget forståeligt ønske, og det ville være dejligt, hvis det kunne

lade sig gøre at foretage en etapevis indfasning. En sådan tilgang til udviklingsarbejdet ville imidlertid forhindre muligheden for at operere med den variation i optagelsestallet, som nævnes under punkt 3, fordi muligheden for at oprette tilvalg med forskellig søgning, forudsætter, at der udvikles en samlet portefølje af den adækvate størrelse.

Det fastholdes derfor, at skabelsen af den nye tilvalgsportefølje skal foregå i én postgang.

10. Det anbefales, at man åbner for en særskilt mulighed for at tage sprogfag som tilvalg, der er samtlæst med de sproglige bacheloruddannelser.

Det er korrekt, at det kan være relevant for studerende på andre fag at blive bedre klædt på til at kunne bedrive bestemte studier relateret til et bestemt sprogområde, ligesom det er korrekt, at det ville passe ind i den nationale sprogstrategi at åbne for en sådan løsning. Der er imidlertid særligt to grunde til at imødekomme dette behov på en anden måde end via tilvalgene.

For det første vil studerende fra andre fag først og fremmest have brug for den sproglige del af et sprog- eller et områdestudium, og tilvalgsstuderende vil derfor ikke passe særlig godt ind på BA-ordningerne, der også inkluderer den kulturelle og den historiske dimension. For det andet ville en åbning for samtlæste tilvalg inden for sprogfagene udgøre en meget stærk anomali i forhold til tilvalgsreformen. Især støder det ind i kravet om, at alle studerende principielt skal kunne tage alle tilvalg, idet man ville være nødt til at udelukke studerende, der kommer fra de respektive sprog- eller områdestudiefag.

Derfor virker det som en bedre mulighed at aktivere den åbning, som ligger i talentbekendtgørelsen. Denne tillader studerende at tage ekstra 30 ECTS sprogfag på BA-niveau og 20 ECTS ekstra sprogfag på BA-niveau. På denne baggrund suppleres der med følgende tillægsbeslutning:

Ønsket om en særlig tilvalgsmulighed for sprogstudier via samtlæsning med BA-studierne imødekommes ikke, men der sættes gang i et udviklingsarbejde mhp. anvendelse af mulighederne inden for talentbekendtgørelsen.

11. Der ønskes en præcisering af, 1) hvorvidt første del af et sidefag kan konverteres til et tilvalg, hvis en studerende ikke ønsker at gennemføre det fulde sidefagsstudium, 2) hvorvidt studerende fra gymnasiefag kan vælge at tage tilvalg, der ikke hører til i gymnasiets fagpalet, og endelig 3) hvorvidt det er muligt for studerende fra fag, der ikke indgår i gymnasiets fagpalet, at vælge første del af et sidefag som tilvalg.

Trods det klare ønske bag tilvalgsreformen om at adskille sidefag og særligt tilrettelagte tilvalg må svarene på alle spørgsmål være bekræftende. Det skyldes, at der i *juridisk forstand* ikke sondres mellem forskellige typer af BA-tilvalg. Til dette overordnede svar bør der dog knyttes et par kommentarer til de respektive situationer.

Ad 1) Tilvalgsreformen er anlagt på et ønske om at tydeliggøre forskellen mellem at vælge et tofagligt gymnasierettet spor og et spor rettet mod det alternative arbejdsmarked, hvor grundfagligheden skal suppleres med tilvalgsstudier. Der vil derfor blive lagt mange kræfter i at udvikle de særligt tilrettelagte tilvalg, mens tilrettelæggelsen af sidefagene til gengæld vil sigte mod at gøre dem til en samlet enhed på 90 ECTS. Selvom det principielt vil være muligt at "stå af" efter gennemførelsen af første halvdel af et sidefag, må man i givet fald gøre sig klart, at man blot vil have første halvdel af et samlet hele. Et fravalg af anden halvdel af et sidefag bør derfor alene opfattes som en "afstigningsmulighed", men muligheden foreligger altså, og en studerende fra fx Nordisk kan således undlade at fuldføre et sidefagsstudium i fx Historie.

Ad 2) Fag, der ligger inden for gymnasieskolens fagpalet, kan studeres med andre formål for øje end undervisning i gymnasieskolen. Da studerende fra disse fag således også kan tage sigte på de andre arbejdsmarkeder, som de særligt tilrettelagte tilvalg sigter mod, kan disse studerende også have gavn af at tage et af disse tilvalg. En studerende fra fx Engelsk kan således med fordel tage et særligt tilrettelagt tilvalg, hvis man ikke ønsker at opnå undervisningskompetence til gymnasieskolen.

Ad 3) Studerende fra fag, der ikke indgår i gymnasieskolens fagpalet, har imidlertid forlods valgt ikke at sigte mod ansættelse i gymnasieskolen. I lyset af tilvalgsreformens sigte på at foretage en klarere adskillelse mellem sidefag og tilvalg virker det derfor mindre indlysende for sådanne studerende at tage første del af et sidefag som tilvalg. Der bør rådgives om at tage et af de særligt tilrettelagte tilvalg, selvom muligheden for, at en studerende fra fx Æstetik og Kultur kan tage første del af et sidefag på fx Kinesisk som tilvalg, ganske vist foreligger.

Pga. den klare jura er der ikke behov for en tillægsbeslutning, idet det principielt er muligt for alle studerende at anvende første del af et sidefag som tilvalg. Der er dog behov for at understrege, at tilvalg og sidefag bliver tilrettelagt med to forskellige formål for øje, og at det derfor er tilrådeligt for den enkelte studerende at gøre sig klart, hvilket spor man ønsker at følge.

12. Begrebet "robusthed" ønskes præciseret, ligesom der ønskes sikkerhed for, at eventuelle udfordringer mht. bestemte tilvalg bliver adresseret inden den samlede revurdering af tilvalgsporteføljen.

Dogmet om robusthed (dogme 7) er formuleret ud fra et ønske om ikke at lave alting om hele tiden men samtidig at kunne gribe positive faglige udviklinger. Som nævnt gælder det om at sikre en høj grad af forudsigelighed for de studerende, ligesom vi helst skal undgå at spille VIP-tid på hele tiden at skulle udvikle nye tilvalg. Det er derfor vigtigt, at man kan regne med en vis horisont på tilvalgsudbuddene. Det er baggrunden for at lægge en evaluering tre år frem i tiden. Der bør dog gøres to tilføjelser.

Dels vil fakultetsledelsen jf punkt 3 allerede efter første gennemløb sikre sig, at porteføljen er faldet fornuftigt ud. Viser det sig at være tilfældet, vil der kunne foretages justeringer, idet der både kan blive tale om at fjerne tilvalg uden tilstrækkelig tilslutning og at tilføje nye, hvis det viser sig, at dimensioneringen af

udbuddet ikke svarer til behovet.

Side 8/8

Dels vedrører fakultetsledelsesbehandlingen og evalueringen udelukkende den samlede tilvalgsportefølje. En af grundene til at placere tilvalgene i UN'erne er netop, at den daglige evaluering af kurserne skal indgå i det almindelige kvalitetssikringsarbejde, hvor man bl.a. via kursusevalueringer bør opfange eventuelle udfordringer.

Idet det således skal understreges, at kvalitetssikringen af udbuddene skal finde sted i forbindelse med det almindelige kvalitetsarbejde i UN'erne, fastholdes den foreslåede tidshorisont for en evaluering af den kommende tilvalgsportefølje, samtidig med, at fakultetsledelsen gør status undervejs.

13. Det understreges, at kravet om at kunne håndtere flere forskellige fagligheder i de enkelte tilvalg kalder på, at underviserne gives muligheder for kompetenceudvikling.

Vi kender allerede udfordringen med at have meget forskellige studenterperspektiver i spil fra en del af vores nuværende aktiviteter, fx nuværende særligt tilrettelagte tilvalg (à la Begivenhedskultur), sidefag, profilfag samt særligt tilrettelagte kandidatuddannelser (à la Oplevelsesøkonomi eller International Studies). På fakultetet er der derfor en bred skare af undervisere med erfaringer med udfordringen, men der er ingen tvivl om, at det vitterlig kræver en ekstra didaktisk refleksion at kunne håndtere en studentergruppe med meget forskellige faglige baggrunde. Ønsket om kompetenceudvikling er således helt og aldeles legitimt, og det kalder på følgende tillægsbeslutning:

I de kommende år afsætter fakultetsledelsen ekstra ressourcer med henblik på at give undervisere tilbud om kompetenceudvikling med særligt henblik på at tackle de didaktiske udfordringer forbundet med inklusionen af forskellige fagligheder på deres kurser.

Endnu engang tusind tak for de mange gode indspil. Jeg ser frem til et fortsat godt udviklingsarbejde sammen med jer alle.

Bedste hilsner

Niels

BILAG

Opsamling af kommentarerne

Fornyet procesplan med indlagt mulighed for kommentarer fra SN